

Magdalena SURMACZ

Komenda Główna Straży Granicznej – Warszawa

ADMINISTRACJA GRANICY PAŃSTWOWEJ

WSTĘP

Jednym z ustawowych zadań Straży Granicznej jest ***osadzanie i utrzymywanie znaków granicznych na lądzie oraz sporządzanie, aktualizacja i przechowywanie granicznej dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej*** (art. 1 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej).

Realizacja tego zadania znajduje swoje przełożenie we współpracy międzynarodowej opierającej się na odpowiednich umowach. Umowy międzynarodowe ustanawiają dwustronne komisje graniczne, których podstawowym zadaniem jest opracowanie dokumentacji przebiegu granicy państwowej, a następnie prowadzenie okresowych kontroli przebiegu granicy głównie na wodach granicznych oraz stanu i rozmieszczenia znaków granicznych. Podczas okresowych kontroli realizowane są prace mające na celu aktualizację granicznej dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej oraz usunięcie stwierdzonych usterek w oznakowaniu granicy państwowej. W uzasadnionych przypadkach prace związane z konserwacją i odtworzeniem znaków granicznych prowadzone są na bieżąco. Ponadto stałym zadaniem komisji granicznych jest opiniowanie koncepcji technicznych utrzymania i regulacji wód granicznych oraz innych projektów budowlanych wykonywanych na granicy państwowej.

HISTORIA KRÓTKO I OGÓLNIE

Kształtowanie obecnych granic Polski miało miejsce po II wojnie światowej. Punktem wyjścia do ich kształtowania były umowy wielostronne z 1945 roku (Jalta, Poczdam). Ich uszczegółowieniem były umowy dwustronne zawarte przez Polskę z państwami sąsiednimi stanowiące podstawę do przeprowadzenia demarkacji granic. Demarkacja granic trwała od kwietnia 1947 roku do końca 1958 roku, a jej wynikiem było opracowanie dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej przedstawiającej przebieg granicy państwowej Polski z Niemiecką Republiką De-

mokratyczną, Związkiem Socjalistycznych Republik Radzieckich i Czechosłowacką Republiką Socjalistyczną.

W wyniku zmian politycznych w Europie na początku lat 90-tych Rzeczpospolita Polska zamiast trzech wyżej wymienionych ma siedmiu sąsiadów. Są to:

- Republika Federalna Niemiec,
- Republika Czeska,
- Republika Słowacka,
- Ukraina,
- Republika Białoruś,
- Republika Litewska,
- Federacja Rosyjska.

W związku z tym rozpoczęły się prace zmierzające do zawarcia umów międzynarodowych, które staną się podstawą opracowania dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej przebiegu granicy państwowej z każdym z sąsiadujących państw.

KOMISJE GRANICZNE

Podstawy prawne

Podstawą powoływania komisji granicznych składających się z delegacji obu państw są umowy międzynarodowe. W zależności od zapisów umowy delegację komisji powołuje Rząd Rzeczypospolitej Polskiej (Czechy, Niemcy, Słowacja) lub Główny Pełnomocnik Graniczny (Litwa, Ukraina).

Aktualnie obowiązują następujące akty prawne w tym zakresie:

1. *Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o stosunkach prawnych na polsko – ukraińskiej granicy państwowej, współpracy i wzajemnej pomocy w sprawach granicznych, podpisanej w Kijowie dnia 12 stycznia 1993 roku (dalej **Umowa PL-UA**).*
2. *Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Słowacką o wspólnej granicy państwowej, podpisana w Warszawie dnia 6 lipca 1995 roku (dalej **Umowa PL-SK**).*
3. *Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Czeską o wspólnej granicy państwowej, podpisanej w dniu 17 stycznia 1995 roku (dalej **Umowa PL-CZ**).*

4. *Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Litewską o wspólnej granicy państwowej, stosunkach prawnych na niej obowiązujących oraz o współpracy i wzajemnej pomocy w sprawach granicznych, sporządzona w Wilnie dnia 5 marca 1996 roku (dalej **Umowa PL–LT**).*
5. *Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o oznakowaniu i utrzymaniu wspólnej granicy na odcinkach lądowych i wodach granicznych oraz powołaniu Stałej Polsko – Niemieckiej Komisji Granicznej, sporządzonej w Warszawie dnia 16 września 2004 roku (dalej **Umowa PL–DE**).*

Skład i zasady funkcjonowania

Przewodniczącym delegacji polskiej w komisjach granicznych jest przedstawiciel Komendy Głównej Straży Granicznej ze szczebla dyrektorskiego, zaś członkami są:

- pracownicy merytoryczni z KGSG,
- przedstawiciele Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii,
- przedstawiciele Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej¹.

Prace komisji granicznych w znaczący sposób wspierają właściwe terytorialnie oddziały Straży Granicznej.

Wszystkie komisje opracowują regulamin lub statut swojej działalności, w którym określają zasady utrzymywania kontaktów, organizacji spotkań, prowadzenia prac na granicy itp. oraz ustanawiają grupę techniczną, której zadaniami są opracowywanie projektów instrukcji technicznych i kontrola wykonywania prac geodezyjnych i kartograficznych.

Każda z delegacji pokrywa koszty udziału swoich członków w spotkaniach (tzn. koszty podróży, noclegów i wyżywienia). Prace związane oznakowaniem, utrzymaniem i prowadzeniem kontroli przebiegu granicy państwowej są rozdzielane równomiernie pomiędzy strony i każda ze stron pokrywa koszty prac, które wykonuje. W Polsce koszty związane z oznakowaniem i utrzymaniem granicy państwowej są corocznie pokrywane z budżetu państwa z części przeznaczonej na funkcjonowanie Straży Granicznej.

¹ Realizacja zadań wynikających z umów międzynarodowych wymaga współpracy Straży Granicznej z Głównym Urzędem Geodezji i Kartografii w zakresie geodezyjnego określenia przebiegu granicy państwowej w związku z prowadzeniem państwowego rejestru granic oraz z Krajowym Zarządem Gospodarki Wodnej w zakresie utrzymania wód granicznych w sposób zapewniający stabilny przebieg granicy państwowej.

Polsko – Ukraińska Komisja Graniczna

Pierwszą wspólną kontrolę przebiegu granicy państwowej między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą Komisja Graniczna rozpoczęła w 1994 roku, a zakończyła w 2001 roku.

W czasie pierwszej wspólnej kontroli Komisja Graniczna:

- ustaliła i przygotowała materiały podstawowe do przeprowadzenia pierwszej wspólnej kontroli przebiegu granicy państwowej;
- opracowała Instrukcję techniczną w sprawie przeprowadzenia kontroli przebiegu granicy państwowej między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą;
- wybrała wykonawców prac geodezyjno – konserwacyjnych i prowadziła bieżący nadzór nad realizacją zleconych zadań;
- przygotowała projekt nowej dokumentacji granicznej i nadzorowała jej opracowanie.

W ramach prac prowadzonych na polsko – ukraińskiej granicy państwowej w latach 1994 – 2001 dokonano:

- uzupełnienia brakujących znaków granicznych, naprawy uszkodzonych znaków granicznych lub wymiany na nowe, osadzenia zagrożonych znaków granicznych w bezpiecznych miejscach, pomalowania wszystkich znaków granicznych odpowiednimi barwami narodowymi;
- pomiaru współrzędnych i wysokości wszystkich znaków granicznych w oparciu o punkty państwowych sieci geodezyjnych: polskiej i ukraińskiej;
- opracowania map topograficznych w skali 1:25000 z zaznaczonym przebiegiem granicy i położeniem znaków granicznych;
- opracowania protokołów znaków granicznych oraz opisu protokolarnego przebiegu polsko – ukraińskiej granicy państwowej;
- porównania linii środkowych wód granicznych metodą digitalizacji linii brzegowych na nowoopracowanych mapach i na mapach opracowanych w 1981 roku.

Kontrola wykazała, że w stosunku do stanu z lat 1945, 1951, 1981 (poprzednie pomiary granicy państwowej) nie nastąpiły zmiany przebiegu polsko – ukraińskiej granicy państwowej na odcinkach lądowych, kanale Zawadówka i rzece San. Natomiast na rzece Bug nastąpiły naturalne zmiany koryta, co spowodowało oddzielenie od terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i od terytorium Ukrainy powierzchni, które się

wzajemnie równoważą. W związku z tym Komisja Graniczna opracowała dokumentację graniczną zawierającą propozycje zmian przebiegu granicy państwowej, która stosownie do artykułu 13 ustęp 3 Umowy PL–UA podlega zatwierdzeniu zgodnie z prawem każdej ze stron.

Aktualnie Komisja Graniczna przygotowuje się do przeprowadzenia prac w celu aktualizacji dokumentacji granicznej, która ze względu na przedłużający się proces zatwierdzania wymaga wprowadzenia poprawek. Ponadto Komisja Graniczna na bieżąco prowadzi monitoring przebiegu granicy państwowej na wodach granicznych oraz realizacji prac związanych z usuwaniem usterek w oznakowaniu.

Stała Polsko – Słowacka Komisja Graniczna

Pierwsza, wspólna kontrola przebiegu polsko – słowackiej granicy państwowej została przeprowadzona w latach 1994 – 1998, początkowo na podstawie Umowy między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Czechosłowacką Republiką Socjalistyczną o stosunkach prawnych na polsko – czechosłowackiej granicy państwowej oraz o współpracy i wzajemnej pomocy w sprawach granicznych, podpisanej w Pradze dnia 2 grudnia 1967 r. obowiązującej, w stosunkach polsko – słowackich, do dnia 16 lutego 1996 r. a następnie na podstawie Umowy PL–SK.

Zadania Stałej Polsko – Słowackiej Komisji Granicznej podczas kontroli były analogiczne jak Polsko – Ukraińskiej Komisji Granicznej. W terenie wykonano prace konserwacyjne oznakowania i pomiar przebiegu granicy państwowej. Wyniki pomiaru posłużyły do opracowania map granicznych w skali 1:2000, wykazów współrzędnych znaków granicznych i protokolarnych opisów przebiegu granicy państwowej.

W wyniku kontroli Komisja Graniczna stwierdziła, że istnieje konieczność przeprowadzenia drobnych zmian przebiegu granicy państwowej w trzech następujących przypadkach:

1. w rejonie wieży widokowej w przełęczy Dukielskiej. Propozycja zmiany była podyktowana brakiem możliwości przywrócenia do poprzedniego stanu wspólnej drogi granicznej;
2. na wyspie Nokiel i wyspie bezimiennej na granicznym cieku wodnym Dunajec. Propozycja zmiany była podyktowana brakiem możliwości osadzenia znaków granicznych na pierwotnych miejscach ze względu na zmiany kształtu wyspy;
3. w rejonie drogi polnej w celu udostępnienia miejscowym obywatelom polskim i słowackim możliwości dojazdu do pól po stronie polskiej i po stronie słowackiej.

We wszystkich trzech przypadkach zmiany zaprojektowano tak, aby żadna ze stron nie poniosła uszczerbku w wielkości swego terytorium. Propozycje zmian przebiegu granicy zostały zawarte w dokumentacji granicznej, która została zatwierdzona Umową między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Słowacką o zmianach przebiegu granicy państwowej i zatwierdzeniu dokumentacji granicznej, sporządzoną w Starej Lubovni dnia 29 lipca 2002 r.

W latach 2001 – 2004 przeprowadzono pierwszą wspólną kontrolę stanu i osadzenia znaków granicznych oraz usunięcie stwierdzonych usterek na polsko – słowackiej granicy państwowej. W wyniku kontroli dokonano także aktualizacji dokumentacji granicznej.

Aktualnie Komisja Graniczna kończy realizację drugiej wspólnej kontroli stanu i osadzenia znaków granicznych, którą rozpoczęto w 2008 r. W ramach kontroli, poza usunięciem usterek w oznakowaniu granicy państwowej, wykonano pomiary położenia koryt płynących wód granicznych oraz prace pomiarowe w celu opracowanie nowych dokumentów granicznych w układach współrzędnych ETRS 89 i UTM (układy zalecane przez Unię Europejską w związku z unifikacją układów odniesienia). Dzięki temu współrzędne linii granicy państwowej zostaną określone z większą dokładnością niż dotychczas obowiązujące. Wynika to ze znacznego postępu w dziedzinie geodezji od 1994 r. Dzięki temu znacznie ułatwione będzie uporządkowanie w obu państwach katastru na terenach przylegających bezpośrednio do granicy państwowej.

Stała Polsko – Czeska Komisja Graniczna

Pierwsza wspólna kompleksowa kontrola przebiegu polsko – czeskiej granicy państwowej została przeprowadzona w latach 1993 – 2004 początkowo na podstawie Umowy między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Czechosłowacką Republiką Socjalistyczną o stosunkach prawnych na polsko – czechosłowackiej granicy państwowej oraz o współpracy i wzajemnej pomocy w sprawach granicznych, podpisanej w Pradze dnia 2 grudnia 1967 r. obowiązującej w stosunkach polsko – czeskich, w zakresie rozdziałów I i II do dnia 19 lutego 1996 r., a następnie zgodnie z postanowieniami Umowy PL–CZ.

Głównym celem kontroli było usunięcie usterek w oznakowaniu przebiegu polsko – czeskiej granicy państwowej i opracowanie nowych dokumentów granicznych. Długi czas jej trwania spowodowany był, między innymi, zmianą polskiego wykonawcy prac oraz przejściowymi trudnościami w uzyskaniu na ten cel środków finansowych. Wersja robocza dokumentów granicznych opracowana na podstawie wykonanych pomia-

rów, została zatwierdzona przez Komisję Graniczną podczas 15 posiedzenia w 2005 r.

Komisja Graniczna w ramach pierwszej wspólnej kontroli realizowała również przedsięwzięcia wynikające z postanowień Porozumienia między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Czeskiej i Słowackiej Republiki Federacyjnej zawartego w drodze wymiany not, które weszło w życie w dniu 4 maja 1992 r. Porozumienie dotyczy wyrównania czechosłowackiego zysku terytorialnego 368 ha (zwanego dalej „zyskiem terytorialnym”), powstałego w wyniku zawarcia w dniu 13 czerwca 1958 r. Umowy między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Czechosłowacką o ostatecznym wytyczeniu granicy państwowej. Ze względu na trudności strony czeskiej z wytypowaniem gruntów do wyrównania zysku terytorialnego, niemożliwe było przygotowanie stosownych propozycji zmian przebiegu granicy państwowej, które miały być uwzględnione w nowych dokumentach granicznych. Fakt ten spowodował opóźnienie w ostatecznym zakończeniu opracowania dokumentów granicznych.

Komisja Graniczna podczas 14 posiedzenia, które odbyło się w 2004 r. stwierdziła, że znaki graniczne wymagają konserwacji. W związku z powyższym w oparciu o art. 10 ust. 1, art. 11 ust. 1 i art. 21 ust. 1 Umowy PL–RC, podjęła decyzję o rozpoczęciu w 2006 r. Pierwszego wspólnego sprawdzenia stanu i rozmieszczenia znaków granicznych. Jego celem było usunięcie usterek w oznakowaniu przebiegu polsko – czeskiej granicy państwowej, konserwacja znaków granicznych oraz aktualizacja tych części wersji roboczej nowych dokumentów granicznych, których treść nie jest zgodna z aktualną sytuacją terenową. Pierwsze wspólne sprawdzenie zostało zakończone w 2008 r.

Ponieważ do tego czasu nie została rozwiązana problematyka zysku terytorialnego, Komisja Graniczna na podstawie wyników przeprowadzonych przez delegacje konsultacji wewnętrznych, podjęła podczas 19 posiedzenia w 2010 r. decyzję o zakończeniu w 2011 r. opracowania dokumentów granicznych i przedstawieniu ich do zatwierdzenia. Dalsze prace mające na celu rozwiązanie problemu zysku terytorialnego, prowadzone będą przez wspólną, polsko – czeską grupę ekspertów utworzoną w drodze wymiany not dyplomatycznych.

Nowe dokumenty graniczne (mapy graniczne w skali 1:2000, wykazy danych technicznych zawierające współrzędne przebiegu granicy państwowej oraz część opisową z informacjami o jej przebiegu) przedstawiają aktualny przebieg polsko – czeskiej granicy państwowej opracowany w wyniku przeprowadzenia pierwszej wspólnej kompleksowej kontroli oraz pierwszego wspólnego sprawdzenia. Zgodnie z art. 10 ust. 5 Umowy PL–CZ podlegają one zatwierdzeniu stosownie do przepisów

prawnych każdej z Umawiających się Stron. Wejdą w życie i staną się integralną częścią dokumentacji granicznej w dniu powiadomienia się Umawiających się Stron o ich zatwierdzeniu. W Rzeczypospolitej Polskiej dokumenty zatwierdził w 2011 r. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, o czym strona czeska zostanie powiadomiona notą dyplomatyczną.

Polsko – Litewska Komisja Graniczna

Wspólna kontrola przebiegu polsko – litewskiej granicy państwowej została przeprowadzona w latach 2000 – 2004. Polsko – Litewska Komisja Graniczna w zasadzie realizowała takie same prace jak wszystkie wyżej opisane komisje graniczne. Nowością było opracowanie projektu nowego systemu oznakowania oraz oznakowanie przebiegu granicy państwowej zgodnie z tym systemem. Było to podyktowane bardzo złym stanem technicznym znaków granicznych, których większość kwalifikowała się do wymiany. Względy ekonomiczne przemawiały za zastąpieniem dotychczasowych dwóch słupów i słupka poligonowego jednym wysokim słupem osadzonym w punktach załamania granicy państwowej². Ponadto na jeziorach Gaładuś, Baładź, Łapuchis i Dunajewo przebieg granicy państwowej został jednoznacznie zdefiniowany za pomocą współrzędnych i oznakowany pomocniczymi znakami granicznymi w formie pław.

W wyniku wspólnej kontroli, zostały sporządzone następujące dokumenty graniczne:

1. opis protokolarny przebiegu linii granicy państwowej,
2. mapa granicy państwowej w skali 1:10 000,
3. protokoły znaków granicznych,
4. wykaz współrzędnych oraz punktów matematycznych wyznaczających przebieg granicy państwowej.

Dokumenty graniczne powinny zostać zatwierdzone umową międzynarodową, jednak nie podjęto żadnych działań w tym celu. Powodem jest fakt, że w dokumentach brak jest danych punktów: początkowego i końcowego polsko – litewskiej granicy państwowej, które stanowią odpowiednio styk granic między Rzeczpospolitą Polską, Republiką Litewską i Republiką Białorusi oraz Rzeczpospolitą Polską, Republiką Litewską i Federacją Rosyjską³. Współrzędne styków trzech granic zo-

² Opis oznakowania został zamieszczony w Biuletynie Nr 3/2011.

³ Więcej informacji w części TRÓJSTYKI niniejszego artykułu.

stały określone pod koniec 2011 r. zatem Polsko – Litewska Komisja Graniczna będzie mogła dokończyć swoje zadanie. Ze względu na znaczny upływ czasu od zakończenia pierwotnego opracowania i zmianę sytuacji terenowej, spowodowaną głównie budową dróg przecinających polsko – litewską granicę państwową podjęto decyzję o aktualizacji mapy granicy państwowej. Komisja Graniczna planuje realizację tego zadania od 2012 roku.

Stała Polsko – Niemiecka Komisja Graniczna

Umowa PL–DE weszła w życie 25 kwietnia 2010 r., a procedura powołania Stałej Polsko – Niemieckiej Komisji Granicznej zakończyła się w październiku 2010 r.

Pierwsze posiedzenie Stałej Polsko – Niemieckiej Komisji Granicznej, odbyło się w dniach 26 – 29 września 2011 r. w Warszawie. Podczas posiedzenia:

1. uzgodniono Regulaminu Stałej Polsko – Niemieckiej Komisji Granicznej;
2. uzgodniono ogólne założenia i technologię prac w ramach pierwszej wspólnej kontroli przebiegu i oznakowania polsko – niemieckiej granicy państwowej;
3. powołano Wspólną Grupę Techniczną;
4. ustalono zasady opiniowania koncepcji technicznych utrzymania i regulacji wód granicznych oraz innych projektów budowlanych wykonywanych na granicy państwowej;

W celu szczegółowego uzgodnienia technologii i podziału prac w ramach pierwszej wspólnej kontroli przebiegu i oznakowania polsko – niemieckiej granicy państwowej Wspólna Grupa Techniczna rozpoczęła wymianę propozycji i opinii za pośrednictwem poczty elektronicznej, które następnie podlegają dyskusji podczas spotkań.

REPUBLIKA BIAŁORUŚ I FEDERACJA ROSYJSKA

W stosunkach między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Białoruś i Federacją Rosyjską obowiązuje Umowa między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich o stosunkach prawnych na polsko – radzieckiej granicy państwowej, współpracy i wzajemnej pomocy w sprawach granicznych, podpisaną w Moskwie dnia 15 lutego 1961 roku (dalej Umowa 1961), która nie przewiduje powołania komisji granicznej, a jej zapisy znacznie odbie-

gają od aktualnych uwarunkowań realizacji zadań związanych z przeprowadzaniem wspólnych kontroli przebiegu granicy państwowej i stanu znaków granicznych.

Prace mające doprowadzić do zawarcia nowych umów ze stronami białoruską (PL–BY) i rosyjską (PL–RU) rozpoczęły się w połowie lat 90-tych. Miałyby one regulować analogiczne zagadnienia jak Umowa 1961, ale w sposób dostosowany do aktualnych potrzeb i sytuacji na polsko-białoruskiej i polsko-rosyjskiej granicy państwowej.

Z Republiką Białoruś pierwszy wspólny tekst umowy PL–BY uzgodniono w 2008 r. Jednak do podpisania nie doszło z powodu zgłoszenia przez stronę białoruską dodatkowych uwag do tekstu, których wyjaśnianie i uzgadnianie ciągle trwa.

W związku z przedłużającym się terminem podpisania umowy PL–BY oraz mając na względzie potrzebę zapewnienia właściwego oznakowania przebiegu granicy państwowej uzgodniono prowadzenie współpracy w tym zakresie na szczepie ekspertów od demarkacji granicy państwowej z Komendy Głównej Straży Granicznej i Państwowego Komitetu Granicznego Republiki Białoruś. Ponadto z uwagi na pilną potrzebę przeprowadzenia pomiarów geodezyjnych, głównie rzeki granicznej Bug, strony, w drodze wymiany not dyplomatycznych, uzgodniły przeprowadzenie wspólnej kontroli przebiegu granicy państwowej na wszystkich wodach granicznych przez Wspólną Polsko – Białoruską Komisję. Pierwsze posiedzenie komisji odbyło się w dniach 12–13 października 2011 r. Podczas spotkania omówiono zagadnienia związane z wykonaniem zdjęć lotniczych oraz pomiarów geodezyjnych koniecznych do przeprowadzenia bezpośrednio w terenie.

Z Federacją Rosyjską nie udało się doprowadzić do rozpoczęcia negocjacji tekstu nowej umowy PL–RU. Kwestiami związanymi z osadzaniem i utrzymywaniem znaków granicznych zgodnie z Umową 1961 zajmują się pełnomocnicy graniczni (komendanci oddziałów Straży Granicznej) w uzgodnieniu z ekspertami od demarkacji granicy państwowej z Komendy Głównej Straży Granicznej.

TRÓJSTYKI

Na granicy Rzeczypospolitej Polskiej znajduje się sześć punktów stanowiących styki trzech granic państwowych.

Dwa z nich: PL–SK–UA i PL–CZ–DE istniały przed 1990 rokiem.

Trójkąt PL–SK–UA został ustanowiony Protokołem w sprawie znaku granicznego "Krzemieniec", ustawionego na styku granic pań-

stwowych Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Czechosłowackiej i Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, podpisanym w Užgorodzie dnia 18 kwietnia 1946 r. W dniu 6 września 2000 r. w punkcie styku granic państwowych PL–SK–UA został osadzony nowy znak graniczny „Krzemieniec” w formie granitowego monolitu⁴. Nastąpiło to w wyniku uzgodnień Stałej Polsko – Słowackiej Komisji Granicznej, Polsko – Ukraińskiej Komisji Granicznej oraz Wspólnej Słowacko – Ukraińskiej Komisji Granicznej, które sporządziły także nowy protokół o tym znaku anulujący wszystkie poprzednie dokumenty z nim związane.

Trójstyk PL–CZ–DE został ustanowiony Protokołem między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, Rządem Republiki Czechosłowackiej oraz Rządem Niemieckiej Republiki Demokratycznej w sprawie wytyczenia polsko – czechosłowacko – niemieckiego styku granic państwowych i utrzymywania znaku granicznego, którym styk ten jest oznakowany, z dnia 27 marca 1957 r. Znak graniczny ustawiony w tym punkcie pozostał nie zmieniony do dnia dzisiejszego, podlegał jedynie konserwacji.

Po 1990 roku podjęto działania w celu ustanowienia i oznakowania nowopowstałych trójstyków: PL–CZ–SK, PL–LT–RU, PL–BY–LT, PL–BY–UA.

Trójstyk PL–CZ–SK został ustanowiony Protokołem o punkcie styku granic państwowych Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Czeskiej i Republiki Słowackiej „Beskid”, sporządzonym w Pradze dnia 6 listopada 1995 r. Oznakowanie punktu w terenie dokonano w ramach współpracy Stałej Polsko – Słowackiej Komisji Granicznej, Stałej Polsko – Czeskiej Komisji Granicznej i Stałej Czesko – Słowackiej Komisji Granicznej⁵.

Trójstyk PL–LT–RU został ustanowiony Porozumieniem między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej, Rządem Federacji Rosyjskiej i Rządem Republiki Litewskiej w sprawie określenia punktu styku granic państwowych, sporządzonym w Wilnie dnia 27 października 2005 roku. Oznakowanie punktu w terenie znakiem granicznym o nazwie „Wisztyniec”⁶ dokonała w 2010 roku Wspólna Polsko – Rosyjsko – Litewska Komisja powołana na podstawie ww. Porozumienia. W 2011 roku Komisja sporządziła także odpowiednie dokumenty demarkacyjne, które aktualnie znajdują się w procedurze zatwierdzania zgodnie z przepisami wewnętrznym każdej ze stron. W Rzeczypospolitej Polskiej dokumenty zo-

⁴ Opis znaku został zamieszczony w Biuletynie Nr 2/2011.

⁵ Opis znaku został zamieszczony w Biuletynie Nr 2/2011

⁶ Opis znaku został zamieszczony w Biuletynie Nr 3/2011.

stały zatwierdzone przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji o czym strony litewska i rosyjska zostały powiadomione drogą dyplomatyczną.

Trójstyk PL–BY–LT został ustanowiony Porozumieniem między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej, Rządem Republiki Białorusi i Rządem Republiki Litewskiej w sprawie punktu styku granic państwowych Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Białorusi i Republiki Litewskiej, sporządzonym w Wilnie dnia 16 września 2009 roku. W 2011 roku rozpoczęła prace Wspólna Polsko – Białorusko – Litewska Komisja, która dokonała oznakowania punktu styku granic w terenie znakiem granicznym o nazwie „Marycha” oraz geodezyjnego określenia jego położenia. Sporządziła także projekty dokumentów demarkacyjnych (protokół znaku granicznego, mapa demarkacyjna). Dokumenty demarkacyjne punktu styku granic państwowych Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Białorusi i Republiki Litewskiej zostały podpisane, zatwierdzone i weszły w życie w dniu 14 grudnia 2012 r.

Trójstyk PL–BY–UA. Tekst projektu Porozumienia między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej, Rządem Republiki Białorusi i Gabinetem Ministrów Ukrainy w sprawie punktu styku granic państwowych Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Białorusi i Ukrainy został wynegocjowany w 2005 roku, ale do podpisania nie doszło z powodu problemów białorusko – ukraińskich związanych z wytyczeniem wspólnej granicy państwowej. Projekt ww. Porozumienia przewiduje oznakowanie punktu styku granic w terenie znakiem granicznym „Bug” i sporządzenie dokumentów demarkacyjnych przez Wspólną Polsko – Białorusko – Ukraińską Komisję.

Z inicjatywy strony ukraińskiej w 2012 roku odbyło się trójstronne spotkanie, na którym strony przeanalizowały projekt Porozumienia uzgodniony w 2005 r. Strony wniosły propozycje zmian pozwalających na zawarcie go bez względu na problemy białorusko – ukraińskie związane z wytyczeniem wspólnej granicy państwowej. W styczniu 2013 roku wpłynęło ostatecznie z wzajemnych powiadomień stron o gotowości do podpisania Porozumienia, co nastąpi prawdopodobnie jeszcze w pierwszym kwartale 2013 r.